

Θέματα Πανελλαδικών Εξετάσεων Οικονομίας 2022 (Γενικά Λύκεια)

Ενδεικτικές απαντήσεις

ΘΕΜΑ Α

A1. α. Σ

β. Λ

γ. Σ

δ. Σ

ε. Λ

A2. Β

Η μείωση της τιμής του Α θα προκαλέσει αύξηση στην ζήτηση του συμπληρωματικού αγαθού Μ. Επομένως αν η τιμή του Μ είναι σταθερή η Συνολική Δαπάνη για το αγαθό Μ θα αυξηθεί.

A3. Γ

Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου
0 -9.000	0%	0
9.001-18.000	10%	0,1·9000=900
18.001-30.000	20%	0,2·12000=2400
30.001 και άνω	30%	0,3·(X-30000)

Όταν ένα άτομο έχει εισόδημα 30.000 θα πληρώνει φόρο:

$$\Phi = 0 + 900 + 2.400 = 3.300$$

Έπεται ότι το φορολογούμενο άτομο έχει εισόδημα μεγαλύτερο από 30.000. Αν X είναι το εισόδημα του φορολογουμένου τότε ισχύει:

$$\Phi = 4.800 \rightarrow$$

$$4.800 = \frac{0}{100} \cdot 9.000 + \frac{10}{100} \cdot 9.000 + \frac{20}{100} \cdot 12.000 + \frac{30}{100} (X - 30.000)$$

$$\rightarrow 4.800 = 0 + 900 + 2400 + 0,3X - 9.000$$

$$\rightarrow 0,3X = 10.500 \rightarrow X = 35.000$$

ΘΕΜΑ Β

B1. Ανεργία τριβής: Ανεργία τριβής είναι εκείνη η οποία οφείλεται στην αδυναμία της αγοράς εργασίας να απορροφήσει άμεσα άνεργους, παρότι υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας, για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και επαγγελματική εξειδίκευση. Η ανεργία τριβής οφείλεται στην αδυναμία των εργατών να εντοπίζουν αμέσως τις επιχειρήσεις με τις κενές θέσεις και στην αδυναμία των επιχειρήσεων να εντοπίσουν τους άνεργους εργάτες. Επίσης μπορεί να οφείλεται στη γεωγραφική απόσταση μεταξύ της περιοχής όπου υπάρχει ανεργία και αυτής όπου υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας. Γενικότερα οφείλεται στην έλλειψη ενός αποτελεσματικού συστήματος πληροφοριών για ύπαρξη ανέργων και επιχειρήσεων με κενές θέσεις εργασίας.

B2. Διαρθρωτική ανεργία: Όταν σε μια οικονομία υπάρχουν άνεργοι και κενές θέσεις εργασίας, αλλά οι άνεργοι δεν μπορούν να απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις, επειδή υπάρχει αναντιστοιχία ανάμεσα στα προσόντα και την ειδικότητα των ανέργων και σ' αυτά που απαιτούνται για την κάλυψη των κενών θέσεων, η ανεργία αυτή ονομάζεται διαρθρωτική. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν σε μια οικονομία να υπάρχει ανεργία μηχανικών και έλλειψη λογιστών, ή να υπάρχει ανεργία για τους βιομηχανικούς εργάτες και έλλειψη ξενοδοχειακών υπαλλήλων. Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται σε τεχνολογικές μεταβολές, οι οποίες δημιουργούν νέα επαγγέλματα και αχρηστεύουν άλλα, και σε αλλαγές στη διάρθρωση της ζήτησης, οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση ορισμένων προϊόντων και ταυτόχρονα μειώνουν τη ζήτηση άλλων. Όπως είναι φανερό, η διαρθρωτική ανεργία δημιουργείται από τη δυσαναλογία προσφοράς και ζήτησης των διάφορων ειδικοτήσεων. Η μείωσή της απαιτεί επανεκπαίδευση των ανέργων, ώστε να αποκτήσουν τις ειδικότητες στις οποίες υπάρχει έλλειψη. Διαφορετικά, η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να είναι μεγάλης διάρκειας

B3 Η ανεργία έχει τρεις βασικές οικονομικές συνέπειες. Πρώτον: Αποτελεί απώλεια παραγωγικών δυνάμεων, δηλαδή της εργασίας των ανέργων, η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγική διαδικασία. Δεύτερον: Σημαίνει απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένειά του. Τρίτον: Επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, λόγω της παροχής των επιδομάτων ανεργίας προς τους άνεργους.

Φυσικά οι συνέπειες της ανεργίας είναι ευρύτερες, γιατί η κατάσταση της ανεργίας μπορεί να είναι εξαιρετικά επώδυνη για τον άνεργο και την οικογένειά του αφού, εκτός από την έλλειψη εισοδήματος, μειώνει την κοινωνική του θέση, δημιουργεί προβλήματα αυτοσεβασμού, οικογενειακών τριβών, κ.τ.λ. Με άλλα λόγια, πέρα από τις οικονομικές συνέπειες, η ανεργία δημιουργεί σοβαρά κοινωνικά προβλήματα.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

$$KE\chi_{A \rightarrow B} = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X} = \frac{265 - 240}{50 - 0} = \frac{1}{2} = 0,5,$$

$$KE\psi_{A \rightarrow B} = \frac{1}{KE\chi_{A \rightarrow B}} = \frac{1}{0,5} = 2$$

$$KE\chi_{B \rightarrow \Gamma} = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X} \rightarrow 1 = \frac{240 - \Psi_{\Gamma}}{100 - 50} \rightarrow 240 - \Psi_{\Gamma} = 50 \rightarrow$$

$$\rightarrow \Psi_{\Gamma} = 190$$

$$KE_{\chi_{\Gamma \rightarrow \Delta}} = \frac{1}{KE_{\psi_{\Gamma \rightarrow \Delta}}} = \frac{1}{1/3} = 3$$

$$KE_{\chi_{\Delta \rightarrow E}} = \frac{\Delta \psi}{\Delta \chi} \rightarrow 5 = \frac{100 - 0}{X_E - 130} \rightarrow 5(X_E - 130) = 100$$

$$\rightarrow X_E - 130 = \frac{100}{5} \rightarrow X_E = 150$$

Συνδυασμοί ποσοτήτων	Παραγόμενες ποσότητες αγαθού X	Παραγόμενες ποσότητες αγαθού Ψ	Κόστος ευκαιρίας του αγαθού X σε όρους Ψ (KE _X)	Κόστος ευκαιρίας του αγαθού Ψ σε όρους X (KE _Ψ)
A	0	265		
			0,5	2
B	50	240		
			1	1
Γ	100	190		
			3	1/3
Δ	130	100		
			5	1/5
E	150	0		

Γ2. Με την βοήθεια του κόστους ευκαιρίας υπολογίζω το μέγιστο X που μπορεί να παράγει η οικονομία όταν παράγει 220 μονάδες Ψ (συνδυασμός B').

Συνδυασμοί	Ποσότητες του αγαθού X	Ποσότητες του αγαθού Ψ	KE _X
B	50	240	1
B'	X _{B'}	220	
Γ	100	190	

$$B \rightarrow B' : KE_X = 1 \rightarrow \frac{240 - 220}{50 - X_{B'}} = 1 \rightarrow 20 = 50 - X_{B'} \rightarrow X_{B'} = 70$$

Γ3.

Συνδυασμοί	Ποσότητες του αγαθού X	Ποσότητες του αγαθού Ψ	ΚΕ _X
A	0	265	
A'	20	Ψ _{A'} =;	0,5
B	50	240	
B'	70	220	1
Γ	100	190	

$$A \rightarrow A': KE_X = 0,5 \rightarrow 0,5 = \frac{265 - \Psi'_A}{20 - 0}$$

$$\rightarrow 10 = 265 - \Psi'_A \rightarrow \Psi'_A = 255$$

Καθώς μετακινούμαστε από το συνδυασμό A' στον συνδυασμό B' η παραγωγή του X αυξάνεται από 20 σε 70 και **θυσιάζονται ΔΨ=255-220=35 μονάδες Ψ.**

Γ4. Υπολογίζω μέσω του κόστους ευκαιρίας για X=110 το μέγιστο Ψ που μπορεί να παράγει η συγκεκριμένη οικονομία (μέγιστος συνδυασμός Γ')

	X	Ψ	ΚΕ _X
Γ	100	190	
Γ'	110	Ψ _{Γ'}	3
Δ	130	100	

$$\Gamma' \rightarrow \Delta: KE_X = 3 \Rightarrow 3 = \frac{\Psi_{\Gamma'} - 100}{130 - 110} \Rightarrow 60 = \Psi_{\Gamma'} - 100$$

$$\Rightarrow \Psi_{\Gamma'} = 160 (> \Psi_K)$$

Άρα ο συνδυασμός K (Ψ=150, X=110) είναι **έφικτος**. Όταν παράγεται ο K ορισμένοι ή όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές υποαπασχολούνται.

Υπολογίζω μέσω του κόστους ευκαιρίας για X=134 το μέγιστο Ψ που μπορεί να παράγει η συγκεκριμένη οικονομία (μέγιστος συνδυασμός Δ')

	X	Ψ	ΚΕ _X
Δ	130	100	
Δ'	134	Ψ _{Δ'}	5
Ε	150	0	

$$\Delta \rightarrow \Delta': KE_X = 5 \Rightarrow 5 = \frac{100 - \Psi_{\Delta}}{134 - 130} \Rightarrow \Psi_{\Delta'} = 80$$

$$\Rightarrow \Psi_{\Delta'} = 80 (= \Psi_{\Delta})$$

Άρα ο συνδυασμός Λ (Ψ=90, X=134) είναι **μέγιστος**. Όταν παράγεται ο Λ οι παραγωγική συντελεστές απασχολούνται πλήρως και αποδοτικά.

Γ5. Καθώς μετακινούμαστε από το σημείο Κ στο σημείο Λ η οικονομία διέρχεται από την φάση της ύφεσης στην φάση της ανόδου και προσεγγίζει το επίπεδο πλήρους απασχόληση στην φάση της κρίσης.

Στην φάση της ύφεσης παρουσιάζεται εκτεταμένη ανεργία και γενικά υποαπασχόληση των παραγωγικών συντελεστών (σημείο Κ). Στην φάση της ανόδου η άνθησης παρατηρούμε αύξηση της απασχόλησης των παραγωγικών συντελεστών που συνεπάγεται μείωση της ανεργίας. Τέλος στην φάση της κρίσης η οικονομία προσεγγίζει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης (σημείο Λ).

(**Εναλλακτικά** θα μπορούσαν να αναφερθούν μόνο οι φάσεις της ανόδου και κρίσης ως εξής: Στο σημείο Κ υπάρχει υποαπασχόληση των παραγωγικών συντελεστών και επομένως ανεργία. Καθώς μετακινούμαστε από το σημείο Κ στο σημείο Λ η οικονομία διέρχεται από την φάση της ανόδου και προσεγγίζει το επίπεδο πλήρους απασχόληση στην φάση της κρίσης.. Στην φάση της ανόδου η άνθησης παρατηρούμε αύξηση της απασχόλησης των παραγωγικών συντελεστών και επομένως μείωση της ανεργίας. Τέλος στην φάση της κρίσης η οικονομία προσεγγίζει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης (σημείο Λ).).

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Η συνάρτηση ζήτησης είναι ισοσκελής υπερβολή και διέρχεται από το σημείο ισορροπίας (E):

$$Qd = \frac{A}{P}$$

Εφόσον διέρχεται από το E:

$$20 = \frac{A}{10} \rightarrow A = 200 \text{ Άρα: } Qd = \frac{200}{P}$$

Η γραμμική συνάρτηση προσφοράς διέρχεται από την αρχή των αξόνων και από το σημείο ισορροπίας (E). Άρα:

$$Qs = \gamma + \delta P$$

$$(1) \quad 0 = \gamma + \delta \cdot 0 \rightarrow \gamma = 0$$

$$(2) \quad 20 = \gamma + \delta \cdot 10 \rightarrow \delta = \frac{20}{10} = 2$$

Άρα:

$$Qs = 2P$$

(Εναλλακτικά θα μπορούσε να αναφερθεί ότι το $\gamma=0$ εφόσον η συνάρτηση διέρχεται από την αρχή των αξόνων)

Δ2. Η προσφερόμενη και ζητούμενη ποσότητα στην κατώτατη τιμή ($P_K=12,5$) θα είναι αντίστοιχα:

$$Qs_K = 2 \cdot 12,5 = 25$$

$$Qd_K = \frac{200}{12,5} = 16$$

$$\text{Πλεόνασμα} = Qs_K - Qd_K = 25 - 16 = 9$$

$$\text{Κρατική επιβάρυνση} = P_K \cdot \text{Πλεόνασμα} = 12,5 \cdot 9 = 112,5 \text{ χ.μ.}$$

Δ3. Τα έσοδα από την πώληση του πλεονάσματος:

$$\text{Δημόσια Έσοδα} = \text{Πλεόνασμα} \cdot P_E = 9 \cdot 10 = 90$$

$$\text{Τελική Κρατική επιβάρυνση} = 112,5 - 90 = 22,5 \text{ χ.μ}$$

Δ4.

$$\text{Αρχική ΣΔ: } \Sigma\Delta_1 = P_E \cdot Q_E = 10 \cdot 20 = 200$$

$$\text{Τελική ΣΔ: } \Sigma\Delta_2 = P_K \cdot Qd_K = 12,5 \cdot 16 = 200$$

Η Συνολική δαπάνη δεν μεταβάλλεται, άρα η ποσοστιαία της μεταβολή της είναι ίση με 0.

Αιτιολόγηση:

Η ΣΔ παραμένει σταθερή σε οποιοδήποτε σημείο της καμπύλης ζήτησης επειδή η καμπύλη ζήτησης είναι ισοσκελής υπερβολή.

(Εναλλακτικά θα μπορούσε να υπολογιστεί η ελαστικότητα τόξου καθώς η τιμή αυξάνεται από 10 σε 12,5. Επειδή η τιμή της ελαστικότητας είναι ίση με -1, η Συνολική Δαπάνη παραμένει αμετάβλητη)

Δ5. Επειδή το αγαθό είναι κανονικό η αύξηση του εισοδήματος συνεπάγεται αύξηση της ζήτησης. Άρα:

$$Q'd = Qd + 0,2Qd \rightarrow Q'd = 1,2Qd$$

$$\rightarrow Q'd = 1,2 \frac{200}{P} \rightarrow Q'd = \frac{240}{P}$$

Οι παραπάνω λύσεις είναι ενδεικτικές. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.